

Urednička riječ

Obilježavajući veliku 300. godišnjicu posvete i polaganja kamena temeljca za crkvu i samostan sv. Filipa i Jakova u Vukovaru, Franjevački samostan Vukovar kao organizator i Institut društvenih znanosti Ivo Pilar – Područni centar Vukovar, Katolički bogoslovni fakultet Sveučilišta u Zagrebu, Hrvatski institut za povijest – Podružnica za povijest Slavonije, Srijema i Baranje te Državni arhiv u Vukovaru kao suorganizatori, pripremili su znanstveni skup „300 godina franjevačke crkve u Vukovaru (1723. – 2023.)”, koji je održan 24. lipnja 2023. godine u Pastoralnom centru sv. Bono vukovarskog franjevačkog samostana. Na skupu su prezentirane ukupno 22 teme, strukturirane u dva uvodna predavanja i četiri sjednice s po pet priopćenja. Ukupno je svoje radove predstavilo 27 sudionika iz različitih znanstvenih, visokoobrazovnih, kulturnih i crkvenih institucija i ustanova u Republici Hrvatskoj.

Prošlogodišnji znanstveni skup u tematskom smislu nastavio se na znanstvenu konferenciju „Franjevci u Vukovaru – povijest, duhovnost, baština”, koja je, u pandemijskim uvjetima, održana u svibnju 2020. godine u virtualnom okruženju i koja je već u ljeto iste godine okrunjena opsežnim istoimenim zbornikom radova. (Su)nakladnici su bili Franjevački samostan Vukovar, Institut društvenih znanosti Ivo Pilar, Gradski muzej Vukovar i Državni arhiv u Vukovaru. Imajući na umu sadržaj toga zbornika radova (su)organizatori prošlogodišnjeg znanstvenog skupa odlučili su da se ne ponavljaju niti dodatno produbljuju već obrađene teme, nego da se otvore nove polazeći, ponajprije, od gradiva koje nam pružaju Kronika i Arhiv vukovarskog franjevačkog samostana te drugi izvori na temelju kojih se mogu dati do sada neprezentirani uvidi u kompleksnu i dugu franjevačku prisutnost u Vukovaru i vukovarskom kraju. Cilj prošlogodišnjeg znanstvenog skupa kao i Zbornika radova koji predajemo akademskoj, znanstvenoj i široj javnosti bio je pridonijeti što sveobuhvatnijoj slici duge i kontinuirane prisutnosti franjevaca u Vukovaru i njihova duhovnog i materijalnog prinosa životu i radu vukovarskog vjerničkog puka – od prijelaza 17. u 18. stoljeće do danas.

Stoga smo nakon održanog skupa uobičajenim procedurama nastojali pripremiti i objaviti Zbornik radova kao znanstvenu višeautorsku uredničku publikaciju koja sadržava 15 članaka, koje su recenzirala trojica recenzenata: prof. dr. sc. Renato Matić, izv. prof. dr. sc. Denis Njari i dr. sc. fra Tomislav Smiljanić. Recenzenti su pozitivno ocijenili rukopis, upozorili na manje propuste i nejasnoće te na taj način znatno pridonijeli znanstvenoj relevantnosti objavljenih tekstova, na čemu im iskreno

zahvaljujemo. Zahvaljujemo, dakako, i drugim dionicima pripreme knjige – od lekture i korekture, preko dizajna i grafičkog prijeloma do samog tiska. Time je uspješno zaokružena jedna, za Vukovar, ali i širi istočnohrvatski prostor, iznimno važna identitetska priča, koja na prilično ilustrativan način pripovijeda o tome – tko smo, što smo i kamo idemo. Nadamo se da će i ova knjiga postati dijelom *vukovari-stike*, ali i biblioteke svake vukovarske obitelji te da će postati inspiracija, ali i izvor novih znanstvenih istraživanja, ne samo franjevačke i hrvatske prisutnosti, nego i povijesti i identiteta ovoga prostora u najširem smislu tih riječi.

Korisnim držimo u ovoj Uredničkoj riječi navesti sve autore i naslove njihovih radova koji se nalaze u Zborniku. To su Milan Vrbanus – *Društveno-ekonomske prilike u Slavoniji tijekom osnivanja samostana te izgradnje crkve i samostana u Vukovaru*; Marko Jerković i Ivan Marjanović – *Osnivanje franjevačke rezidencije i samostana u Vukovaru*; Danijel Jelaš i Petra Plantosar – *Crkvene ustanove Vukovara i okolice u srednjem vijeku*; Robert Skenderović – *Migracije u vukovarskom kraju nakon oslobođenja od osmanlijske vlasti*; Hrvoje Kekez – *Vukovar i Dunav na kartografskim prikazima u ostavi grofa Luigija Marsiglija u sveučilišnoj knjižnici u Bologni*; Ante Grubišić – *Franjevački zemljišni prostor u Vukovaru prema kartografskim izvorima do kraja feudalizma*; Ivan Zubac – *Franjevci u Vukovaru u vrijeme Kraljevine SHS / Jugoslavije (1918. – 1941.)*; Slađana Josipović Batorek – *Vukovarski franjevci i komunističke vlasti*; Daniel Patafta – *Samostanski život i pastoralno djelovanje vukovarskih franjevaca u 18. i prvoj polovici 19. stoljeća*; Mario Cifrak – *Lekcionari fra Kaje Agjića i fra Roberta Kauka*; Mario Zrakić – *Vukovarski franjevci glazbenici*; Georg grof Eltz Vukovarski – *Članovi obitelji Eltz u kripti franjevačke crkve u Vukovaru*; Sandra Cvikić – *Vukovarski franjevci i kultura sjećanja na Prvi svjetski rat*; Vine Mihaljević – *Vukovarski franjevci i kultura sjećanja na Domovinski rat u vrijeme progonstva* te Mateo Žanić, Ivana Bendra i Dražen Živić – *Vukovarski franjevci i kultura sjećanja na Vukovarsku bitku od 1998. do 2022. godine*.

Za iznesene podatke, činjenice, priloge, interpretacije i tvrdnje odgovorni su autori navedenih radova.

Zahvaljujemo Franjevačkom samostanu Vukovar i Institutu društvenih znanosti Ivo Pilar, koji su prepoznali važnost ovoga rukopisa te otvorenom i prijateljskom suradnjom zajednički ostvarili ovaj nakladnički projekt. Posebna zahvala autorima članaka koji su imali znanstveni interes napisati radove i tako za naraštaje koji dolaze sačuvati svoju izgovorenu riječ na skupu. Osobitu zahvalnost upućujemo vukovarskom vjerničkom puku, koji je kroz protekla stoljeća nepokolebljivo ostao uz svoje fratre i u dobrim i u manje dobrim vremenima te dragom Bogu koji prati, usmjerava, podupire i blagoslivlja naše misli i djela.

*Urednici
dr. sc. Dražen Živić i fra Ivica Jagodić*